

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Relationship between Good Corporate Governance and Tax Planning of Listed
Companies in the Stock Exchange in Thailand

อรพินท์ วงศ์ก่อ และรัชนิกร วรณสดีธ
Orapin Wongkor and Ratchanikorn Wannasathit

คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Business Administration and Management Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: Orapin.w@ubru.ac.th

Received: May 28, 2022; Revised: August 9, 2022; Accepted: August 9, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำหรับปี พ.ศ. 2561-2563 จำนวน 271 บริษัท โดยทำการศึกษาการกำกับดูแลกิจการที่ดีจาก 3 ตัวแปร ประกอบด้วย คะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี ขนาดของกิจการ และความสามารถในการทำกำไร วัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ สำหรับการวางแผนภาษีใช้การวัดค่าจาก 3 อัตราส่วน ประกอบด้วย อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง อัตราภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน และอัตราส่วนภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อสินทรัพย์รวม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุ ผลการวิจัยพบว่า

การกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับ อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง อัตราภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน และอัตราส่วนภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อสินทรัพย์รวม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การกำกับดูแลกิจการที่ดี การวางแผนภาษี บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The objective of the research was to study relationship between good corporate governance and tax planning of listed companies in the Stock Exchange in Thailand from 2018 to 2020 in a total of 271 companies. The research was conducted by studying the good corporate governance from 3 variables consisting of the scores of the good corporate governance, the sizes of the companies, and the ability to make profits by measuring from the return on asset. The tax planning was measured by 3 ratios consisting of current effective tax rates, the current income tax to cash from operating activities, and the current income tax to total assets. The statistics used in the research were mean, maximum, minimum, standard deviation, Pearson correlation coefficient analysis, and multiple regression analysis.

The research findings were as follows.

The good corporate governance had relationship in the opposite direction to the current effective tax rates, the current income tax to cash from operating activities, and the current income tax to total assets with the statistical significance at the level of 0.05.

Keywords: Good Corporate Governance, Tax Planning, Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand

บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาลมีหน้าที่ในการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอยู่ในความเรียบร้อยมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข นอกจากนั้นรัฐบาลยังมีหน้าที่ในการจัดการดูแลและส่งเสริมการสาธารณสุข การศึกษา การเกษตร การอุตสาหกรรม การสื่อสาร การพลังงานและการพาณิชย์อื่น ๆ อีกด้วย การดำเนินการดังกล่าวนี้ หากขาดทรัพยากรที่เป็นตัวเงินก็ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องหารายได้เพื่อให้พอกับค่าใช้จ่ายดังกล่าว ซึ่งรายได้ของรัฐบาลได้มาจากหลายด้าน เช่น จากการจัดเก็บภาษีอากร การขายสินค้า การให้บริการ การรับบริจาคหรือความช่วยเหลือต่าง ๆ เป็นต้น แต่รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาล (สุเมธ ศิริคุณโชติ และคณะ, 2561) การเสียภาษีเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ โดยกฎหมายกำหนดให้บริษัทที่มีกำไรต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตราสูงสุดถึงร้อยละ 20 ของกำไรสุทธิ ซึ่งการลดลงของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล จะทำให้บริษัทมีกำไรสุทธิทางบัญชีและกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเพิ่มขึ้น ดังนั้น กิจกรรมจึงพยายามลดค่าใช้จ่ายทางภาษี โดยผู้บริหารนำกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ใช้ใน การวางแผนภาษี หรือวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่ทำให้ค่าใช้จ่ายทางภาษีลดลง ส่งผลให้กำไรสุทธิในส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น และส่งผลให้สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นด้วย

การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) ตามความหมายของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมายถึง ระบบที่จัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน นำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ได้มีมติและส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียน มีกลไกในการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2545 โดยได้เสนอหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติเริ่มแรกของบริษัทจดทะเบียน ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ปรับปรุงหลักการของปี พ.ศ. 2545 โดยเทียบเคียงจาก OECD Principles of Corporate Governance (ปีค.ศ. 2004) ของ

The Organization for Economic Co-Operation and Development และข้อเสนอแนะของธนาคารโลก จากการเข้าร่วมโครงการ Corporate Governance–Reports on the Observance of Standards and Codes (CG-ROSC) ในปี พ.ศ. 2555 ตลท. ได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2555 (The Principles of Good Corporate Governance for Listed Companies 2012) ซึ่งเป็นหลักการที่ปรับปรุงขึ้น จากหลักการเดิม เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของอาเซียน (ASEAN Corporate Governance Scorecard) โดย ตลท. มุ่งหวังให้คณะกรรมการและฝ่ายจัดการของบริษัทจดทะเบียน นำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีไปปฏิบัติบนหลัก "Comply or Explain" ซึ่งหมายถึง บริษัทควรนำหลักการกำกับดูแลกิจการไปปฏิบัติให้ได้มากที่สุด (Comply) แต่สามารถปรับใช้ตามสภาพการณ์ของแต่ละกิจการ หรือถ้ามีเหตุขัดข้อง ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักการได้ก็ให้ชี้แจงเหตุผล (Explain) หรืออธิบายมาตรการทดแทนที่กิจการนำมาใช้

ทั้งนี้บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลผลของการนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น นักลงทุน ผู้มีส่วนได้เสีย และผู้เกี่ยวข้องในรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ที่ต้องจัดส่งในปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป ตลท. มุ่งหวังว่าหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2555 จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ถือหุ้น นักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสีย (กฤษฎา จันทะเดช, 2560) จากการพิจารณาเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของสมาคมส่งเสริมกรรมการบริษัทไทย (IOD) ปี 2558 ที่เพิ่มเติมจากเกณฑ์การประเมินฯ ที่ใช้ประเมินบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยปี 2554 ซึ่งเพิ่มขึ้นจำนวน 87 ข้อ โดยในงานวิจัยของสุชาติดา ศรีสกลกิจ (2558) พบว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษี

ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.) ร่วมมือกับองค์กรในตลาดทุนที่เกี่ยวข้อง ในการออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนปี พ.ศ. 2560 ทดแทนหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2555 หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance Code) สำหรับบริษัทจดทะเบียนปี พ.ศ. 2560 ประกอบไปด้วยเนื้อหาสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักปฏิบัติและหลักปฏิบัติย่อย โดยหลักปฏิบัติมีจำนวนทั้งสิ้น 8 ข้อ และ ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติและคำอธิบายในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหลักปฏิบัติในส่วนที่ 1 ซึ่งหลักปฏิบัติ 8 ข้อ ได้แก่ 1) ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการในฐานะผู้นำองค์กรที่สร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน 2) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของกิจการที่เป็นไปเพื่อความยั่งยืน 3) เสริมสร้างคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพ 4) สรรหาและพัฒนาผู้บริหารระดับสูงและการบริหารบุคลากร 5) ส่งเสริมวัฒนธรรมและประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ 6) ดูแลให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่เหมาะสม 7) รักษาความน่าเชื่อถือทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูลและ 8) สนับสนุนการมีส่วนร่วมและการสื่อสารกับผู้ถือหุ้น หลักปฏิบัติ 8 ข้อภายใต้ CG Code ที่คณะกรรมการบริษัทสามารถนำไปปรับใช้ในการกำกับดูแลกิจการ ได้ถูกบูรณาการเข้าไปในกระบวนการดำเนินธุรกิจของกิจการเริ่มตั้งแต่ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ 2) ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และ 3) ติดตามผลการดำเนินการและเปิดเผยข้อมูล นโยบายการวางแผนภาษีอากรส่วนใหญ่ จะกำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงที่เล็งเห็นความสำคัญ หรือประโยชน์ของการวางแผนภาษีอากร ในอันที่จะป้องกันปัญหาที่อาจเกิดกับกิจการพร้อม ๆ กันในหลาย ๆ ทางผู้บริหารระดับสูงของแต่ละธุรกิจ ควรกำหนดนโยบายการวางแผนภาษีอากรให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงขอบเขต หรือวัตถุประสงค์ของการวางแผนภาษีอากร เพื่อที่ผู้นำนโยบายการวางแผนภาษีอากรไปถือปฏิบัติจะสามารถปฏิบัติได้อย่างเห็นผล นโยบายการวางแผนภาษีอากรควรประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ในหมู่ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในองค์กร ในอันที่จะก่อประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรทั้งในกระบวนการวางแผนภาษีอากร และการนำการวางแผนภาษีอากรไปปฏิบัติ การวางแผนภาษีอากร นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การเสียภาษีอากรและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากรขององค์กรเป็นไป โดยถูกต้องและครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์

วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายภาษีอากรแล้ว จุดประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ เพื่อให้เสียภาษีอากรเป็นจำนวนน้อยที่สุดหรือประหยัดที่สุด โดยใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากร เช่น การใช้สิทธิในการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินปันผล หรือเงินส่วนแบ่งของกำไรตามมาตรา 65 ทวิ (10) แห่งประมวลรัษฎากร การใช้สิทธิไม่ต้องนำส่วนที่ตีราคาทรัพย์สินเพิ่มขึ้นดังกล่าวไปรวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล การใช้สิทธินำผลขาดทุนสุทธิทางภาษีอากร ซึ่งยกมาไม่เกิน 5 รอบระยะเวลาบัญชีมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากร

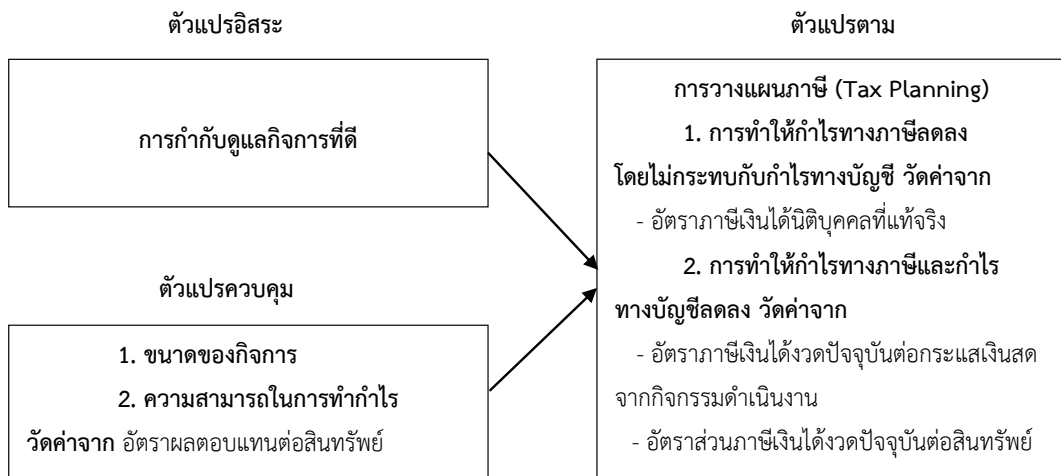
อย่างไรก็ตามจุดประสงค์ของการวางแผนภาษีก็เพื่อให้จ่ายภาษีน้อยลง โดยบริษัทอาจใช้ช่องว่างของกฎหมายเพื่อกระทำการหลีกเลี่ยงภาษี เช่น การย้ายกำไรให้ไปเป็นของบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศที่มีอัตราภาษีต่ำกว่า หรือได้รับการยกเว้น โดยกำหนดราคาขายระหว่างกันให้ต่ำกว่าบริษัทที่มีอัตราภาษีต่ำกว่า เป็นต้น เพื่อให้ผู้บริหารปฏิบัติงานตามนโยบายการวางแผนภาษีที่กำหนดด้วยความสุจริต และระมัดระวังและทำให้รูปแบบการบริหารงานของบริษัทเป็นที่ยอมรับว่ามีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เป็นสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนว่า บริษัทมีความโปร่งใสและลดความเสี่ยงที่เกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้บริหาร โดยคาดหวังว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะทำให้ผู้มีส่วนได้เสียของบริษัทได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (สตัย ดันจันทรพงศ์, 2557) ปัญหาของการวิจัยคือ ตามเกณฑ์การประเมินที่จัดทำขึ้นใหม่ ของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ได้ร่วมมือกับองค์กรในตลาดทุนที่เกี่ยวข้อง ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนปี พ.ศ. 2560 ทดแทนหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนปี พ.ศ. 2555 นั้นมีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีหรือไม่อย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดี กับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การพัฒนากรอบแนวคิดเริ่มต้นจากการศึกษาอัตราภาษีที่แท้จริง (ETR) สิทธิประโยชน์บางอย่างที่รัฐบาลต้องการส่งเสริมเพื่อการประหยัดภาษี Gravelle (2014) อย่างไรก็ตามอัตราภาษีที่แท้จริงไม่สามารถบังคับใช้ได้เสมอไป ขึ้นอยู่กับอัตราภาษีและบริบทของแต่ละประเทศ Gupta and Newberry (1997) ได้ศึกษาตัวกำหนดความแปรปรวนในอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล จากการศึกษพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนภาษีคือ โครงสร้างเงินทุน ความสามารถในการทำกำไร แต่ไม่พบความสัมพันธ์ขนาดของกิจการกับการวางแผนภาษี ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ขนาดของกิจการ มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนภาษี งานวิจัยได้ข้อค้นพบเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างน้อยเกินไป หรือยังไม่มากพออาจเพิ่มระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลให้มากกว่านี้ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน อาจทำให้ความสัมพันธ์ต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ที่มาเกี่ยวข้องด้วย ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการวางแผนภาษีคือ ความสามารถในการทำกำไร ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนภาษีอาจเป็นเรื่องอื่น ๆ เช่น ทฤษฎี Agency theory ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างตัวแทนและตัวการที่มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างการเป็นเจ้าของ นโยบายการจ่ายค่าตอบแทนจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จึงสามารถพัฒนามาเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

1. การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

$$ETR = \beta_0 + \beta_1 CG + \beta_2 SIZE + \beta_3 ROA + e \quad (1)$$

ซึ่งการตรวจสอบใช้วิธีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงโดยมีสมมติฐาน ดังนี้

H_0 : อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง เป็นอิสระกัน

H_1 : อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง ไม่เป็นอิสระกัน

2. การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์ต่ออัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

$$TAX/CFO = \beta_0 + \beta_1 CG + \beta_2 SIZE + \beta_3 ROA + e \quad (2)$$

ซึ่งการตรวจสอบใช้วิธีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

H_0 : อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบัน ต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเป็นอิสระกัน

H_1 : อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบัน ต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานไม่เป็นอิสระกัน

3. การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

$$TAX/ASSET = \beta_0 + \beta_1 CG + \beta_2 SIZE + \beta_3 ROA + e \quad (3)$$

ซึ่งการตรวจสอบใช้วิธีการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

H_0 : อัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม เป็นอิสระกัน

H_1 : อัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม ไม่เป็นอิสระกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับตัวอย่างที่นำมาทำการวิจัยจะศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้น บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมทางการเงินประกอบด้วย สถาบันการเงิน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทประกันชีวิต

และประกันภัย เนื่องจากมีโครงสร้างทางการเงินและบัญชีที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมทั่วไป กลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการและบริษัทที่มีผลการดำเนินงานขาดทุน ดังนั้น จึงมีกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลครบถ้วน จำนวน 271 บริษัท และทำการศึกษาจากข้อมูลปี 2561-2563 ซึ่งหลักเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) มีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการในแต่ละหมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 สิทธิของผู้ถือหุ้น เพิ่มประเด็นการส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมผู้ถือหุ้นและการเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

หมวดที่ 2 การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน เพิ่มประเด็นการเปิดเผยรายการระหว่างกันเพื่อให้ทราบว่าบริษัทได้กระทำการอย่างยุติธรรมตามราคาตลาดและเป็นไปตามปกติธุรกิจการค้า (Fair and at arms' length)

หมวดที่ 3 การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย เพิ่มประเด็นเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต โดยสนับสนุนให้บริษัทมีกลไกการต่อต้านการทุจริตทั่วทั้งองค์กร

หมวดที่ 4 การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสของบริษัท เช่น โครงสร้างกลุ่มธุรกิจการเปลี่ยนแปลงการถือครองหุ้นบริษัทของกรรมการและผู้บริหารระดับสูงไว้ในรายงานประจำปี เพื่อให้ทราบถึงอำนาจของผู้บริหารและกรรมการในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท เป็นต้น

หมวดที่ 5 ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ได้เพิ่มประเด็นเกี่ยวกับการเปิดเผยหลักเกณฑ์และกระบวนการในการคัดเลือกกรรมการ คุณสมบัติเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งที่อาจความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การบริหารความเสี่ยง ระบบควบคุมภายใน และการประเมินผลงานคณะกรรมการเป็นรายบุคคล รวมถึง การกำหนดค่าตอบแทนของผู้บริหารระดับสูงและกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร

ตารางที่ 1 แสดงประชากรแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรมและจำนวนบริษัทในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน
1. กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	38
2. กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคและบริโภค	32
3. กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม	24
4. กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	42
5. กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร	52
6. กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	55
7. กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี	28
รวม	271

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) ปี 2561-2563 จากฐานข้อมูล DATASTREAM รายงานประจำปี หนังสือเชิญประชุมสามัญประจำปีของผู้ถือหุ้น รายงานการประชุมสามัญประจำปีของผู้ถือหุ้น และเว็บไซต์ของบริษัท

โดยเกณฑ์ประเมิน การกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ใช้วัดการกำกับดูแลกิจการที่ดีในการวิจัยครั้งนี้จะปรับปรุงจากเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ใช้ในการวิจัยของสัทยา ต้นจันทร์พงศ์ (2557) และเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) ซึ่งเกณฑ์การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ใช้วัดการกำกับดูแลกิจการที่ดีในงานวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย 5 หมวด ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบของคณะกรรมการในการเก็บข้อมูลการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะให้คะแนนเท่ากับ 1 เมื่อปฏิบัติตามและให้คะแนนเท่ากับ 0 เมื่อไม่ได้ปฏิบัติตามหรือไม่เปิดเผยข้อมูล และจะให้น้ำหนักที่แตกต่างกัน สำหรับคะแนนรวมในแต่ละหมวดตามหลักเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) สำหรับการประเมินปี 2561-2563 ดังนี้

- 1) สิทธิของผู้ถือหุ้น (Rights of Shareholders) ร้อยละ 15
- 2) การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable Treatment of Shareholders) ร้อยละ 10
- 3) การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย (The Role of Shareholders) ร้อยละ 20
- 4) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส (Disclosure and Transparency) ร้อยละ 20
- 5) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ (Board Responsibilities) ร้อยละ 35

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานโดยใช้สมการการวิเคราะห์การถดถอยเส้นตรงแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) ในวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไปได้แก่ การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) ขนาดของกิจการ (SIZE) และความสามารถในการทำกำไร (วัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)) กับ ตัวแปรตาม คือ การวางแผนภาษี (Tax Planning : TP) 1) การทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี วัดค่าจาก ค่าเฉลี่ยของอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) และ 2) การทำให้กำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีลดลง วัดค่าจาก อัตราส่วนภาษีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (TAX/CFO) และ อัตราส่วนภาษีต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ซึ่งสมการเป็น ดังนี้

$$ETR = \beta_0 + \beta_1 CG + \beta_2 SIZE + \beta_3 ROA + e \quad (1)$$

$$TAX/CFO = \beta_0 + \beta_1 CG + \beta_2 SIZE + \beta_3 ROA + e \quad (2)$$

$$TAX/ASSET = \beta_0 + \beta_1 CG + \beta_2 SIZE + \beta_3 ROA + e \quad (3)$$

โดยที่การวางแผนภาษีของบริษัท i ปีที่ t วัดจากค่า ETR (TAX/Income before tax) TAX/CFO และ TAX/ASSET

CG_{it} = คะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัท i ปีที่ t

$SIZE_{it}$ = ขนาดของกิจการ i ปีที่ t คำนวณจากค่าลอการิทึมธรรมชาติของทุนจดทะเบียนที่เรียกชำระแล้ว

ROA_{it} = ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท i ปีที่ t คำนวณจากกำไรทางบัญชีก่อนภาษีต่อสินทรัพย์รวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการนำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรและค่าสถิติรวมถึงได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรและค่าสถิติ เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความเข้าใจตรงกัน ซึ่งสามารถแสดงได้ในตารางที่ 2 แสดงสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทนตัวแปรและค่าสถิติ

ตารางที่ 2 แสดงสัญลักษณ์และความหมายที่ใช้แทนตัวแปรและค่าสถิติสำหรับการวิเคราะห์ ดังนี้

สัญลักษณ์	ความหมาย
CG	การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance)
SIZE	ขนาดของกิจการ
ROA	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Asset)
ETR	อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง
TAX/CFO	อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน
TAX/ASSET	อัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม
β	ค่าสัมประสิทธิ์
e	ค่าความคลาดเคลื่อน

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน โดยผลที่ได้จากการวิเคราะห์เป็น ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 271 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างหลังจากการตัดตัวอย่างที่มีข้อมูลที่ให้ค่าผิดปกติ (Error) เช่น มีอัตราค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกำไรก่อนภาษีเงินได้ (ETR) หรือ อัตราค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (Tax/CFO) ที่มีค่าสัมบูรณ์ (Absolute Value) มากกว่า 1 หรือ มีผลขาดทุนทางบัญชี สามารถอธิบายลักษณะพื้นฐานของข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ได้ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษี

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
CG	0.071	1.450	-0.890	0.289
SIZE	2.264	9.520	0.160	1.898
ROA	0.878	7.080	-5.790	1.736
ETR	0.057	0.280	-0.170	0.067
TAX/CFO	0.058	0.300	-0.150	0.064
TAX/ASSET	0.097	1.760	-3.210	0.537

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance: CG) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2561-2563

มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.071 บริษัทที่มีคะแนน การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีสูงที่สุดเท่ากับ 1.450 และบริษัทที่มีคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่ำที่สุดเท่ากับ -0.890

ขนาดของกิจการ (SIZE) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2561-2563 มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.264 บริษัทที่มีขนาดของกิจการ สูงที่สุดเท่ากับ 9.520 และบริษัทที่มีขนาดของกิจการต่ำที่สุดเท่ากับ 0.160

ความสามารถในการทำกำไร (วัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2561-2563 มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.878 บริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทสูงที่สุดเท่ากับ 7.080 และบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรของบริษัทต่ำที่สุดเท่ากับ -5.790

อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2561-2563 มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.057 ซึ่งบริษัทที่มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงสูงที่สุดเท่ากับ 0.280 และบริษัทที่มีอัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริงต่ำที่สุดเท่ากับ -0.170

อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (Tax/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2561-2563 มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.058 ซึ่งบริษัทที่มี Tax/CFO สูงที่สุดเท่ากับ 0.300 และบริษัทที่มี Tax/CFO ต่ำที่สุดเท่ากับ -0.150

อัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (Tax/Total Assets) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2561-2563 มีค่าโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.097 บริษัทที่มี Tax/Total Assets สูงที่สุดเท่ากับ 1.760 และบริษัทที่มี Tax/Total Assets ต่ำที่สุดเท่ากับ -3.210

2. การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิจัยสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัวแปร และตัวแปรตามหนึ่งตัวแปรเพื่อใช้เปรียบเทียบความสามารถของตัวแปรอิสระ เช่น คะแนนการกำกับดูแลกิจการ ขนาดของบริษัท และความสามารถในการทำกำไร ในการอธิบายตัวแปรตาม ซึ่งก็คือการวางแผนภาษีในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

ตารางที่ 4 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น

ตัวแปร	Tolerance	VIF
CG	0.996	1.004
SIZE	0.998	1.002
ROA	0.998	1.002

จากตารางที่ 4 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น พบว่า Tolerance ของตัวแปรมีค่าไม่เข้าใกล้ศูนย์ และค่า Variance Inflation Factor (VIF) มีค่าน้อยกว่า 10 ทุกตัวแสดงว่าตัวแปรต้นตัวใดตัวหนึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับ ตัวแปรต้นที่เหลือที่จะก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity

ตารางที่ 5 การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	0.030	0.004		8.123*	0.000
	CG	0.048	0.008	0.207	6.380*	0.000
	SIZE	0.007	0.001	0.200	6.183*	0.000
	ROA	0.010	0.001	0.247	7.605*	0.000

R2 = 0.14 Adjusted R2 = 0.14 F-Value = 45.969 Sig. F = 0.000

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าตัวแบบโดยรวม Sig. F อยู่ที่ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติคือ 0.05 จากการตรวจสอบพบระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 14% ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 45.969 ซึ่งอธิบายความหมายได้ว่า พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 6 การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์ต่ออัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.039	.004		10.897*	.000
	CG	-.014	.008	-.061	-1.808	.071
	SIZE	.006	.001	.182	5.375*	.000
	ROA	.007	.001	.180	5.336*	.000

R2= 0.07 Adjusted R2=0.07 F-Value=20.296 Sig. F=0.000

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 6 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่ออัตราส่วน ของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ตัวแบบโดยรวม Sig. F อยู่ที่ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ

คือ 0.05 จากการตรวจสอบพบระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 7% ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเท่ากับ 20.296 พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่ออัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7 การกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.014	.028		.500	.618
	CG	.809	.058	.435	13.890*	.000
	SIZE	.025	.009	.087	2.778	.006
	ROA	-.034	.010	-.109	-3.482*	.001

R² = 0.20 Adjusted R² = 0.20 F-Value = 68.691 Sig. F = 0.000

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่ออัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ตัวแบบโดยรวม Sig. F อยู่ที่ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติคือ .05 จากการตรวจสอบพบระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 20 % และค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ เท่ากับ 68.691 พบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่ออัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (Effective Tax Rate: ETR) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

$$ETR = \beta_0 + \beta_1 CG + \beta_2 SIZE + \beta_3 ROA + e \quad (1)$$

2. การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์ต่ออัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อ กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

$$TAX/CFO = \beta_0 + \beta_1 CG + \beta_2 SIZE + \beta_3 ROA + e \quad (2)$$

3. การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

$$TAX/ASSET = \beta_0 + \beta_1 CG + \beta_2 SIZE + \beta_3 ROA + e \quad (3)$$

ตารางที่ 8 แสดงผลการสรุปความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม (การวางแผนภาษี)		
	อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR)	อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO)	อัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET)
การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG)	ยอมรับ	ยอมรับ	ยอมรับ
ขนาดของกิจการ (SIZE)	ยอมรับ	ยอมรับ	ยอมรับ
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)	ยอมรับ	ยอมรับ	ยอมรับ

จากตารางที่ 8 พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขนาดของกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) ของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขนาดของกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขนาดของกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์ต่ออัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาความสัมพันธ์คะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษี พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดี มีความสัมพันธ์กับการวางแผนภาษีที่วัดจากค่า อัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) และ อัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/

ASSET) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสตัยา ตันจันทรพงศ์ (2557) ที่ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่มีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยปี 2554 พบว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยลดการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางบัญชีและทางภาษีลดลง ทั้งนี้ บริษัทที่มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพียงบางส่วน ผู้บริหารจะใช้วิธีการที่มีความเสี่ยงในการจัดหาเงินทุนและสนับสนุนให้มีการหลบหนีภาษี แต่เมื่อบริษัทมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยลดความเสี่ยงจากการจัดหาเงินทุนและลดการหลบหนีภาษีได้

2. ขนาดของกิจการ (SIZE) มีความสัมพันธ์ทางตรงต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) และอัตราภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่จะมีการวางแผนภาษีที่ดีมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก อันเนื่องมาจากมีความพร้อมในการจ้างที่ปรึกษาด้านภาษีอากรมากกว่า มีสถานะและแหล่งเงินทุนเหนือ กว่าทำให้สามารถต่อรองให้มีการออกกฎหมายภาษีที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของบริษัท ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานต้นทุนทางการเงินและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen, Elder and Hsieh (2007); Kim and Limpaphayom (1998); Richardson and Lanis (2007) และธัญพร ตันติยวงศ์ (2552) ซึ่งสอดคล้องกับNumthip Khumtonwong (2015) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของบริษัทจะส่งผลเชิงลบต่อการวางแผนภาษี ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Omer, Molloy and Ziebart (1993) โดยกล่าวไว้ว่า เมื่อบริษัทมีขนาดใหญ่มักจะได้รับความสนใจจากภายนอกรวมถึงหน่วยงานของรัฐบาลต่าง ๆ ทำให้การวางแผนภาษีเป็นไปได้ง่ายขึ้น

3. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์ทางตรงต่ออัตราภาษีเงินได้ที่แท้จริง (ETR) อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้งวดปัจจุบันต่อกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (TAX/CFO) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและอัตราภาษีเงินได้ต่อ สินทรัพย์รวม (TAX/ASSET) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง จะมีการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง อันเนื่องมาจากบริษัทที่มีกำไรสูงย่อมมีค่าใช้จ่ายทางภาษีสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญพร ตันติยวงศ์ (2552) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dyreng and Maydew (2008); Minnick and Noga (2010); Gupta and Newberry (1997) และ Richardson and Lanis (2007) ซึ่งพบความสัมพันธ์ของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษี อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) จะเป็นตัวกำหนดภาษีเงินได้นิติบุคคล ถ้าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เพิ่มขึ้นนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของภาษีเงินได้นิติบุคคล (Gupta and Newberry, 1997) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เป็นความสามารถในการทำกำไรที่ควรมีการควบคุมเนื่องจาก มีผลกระทบต่อภาษี ความสามารถในการทำกำไรเป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการจัดการในการบริหารความมั่งคั่งของบริษัท ซึ่งสามารถแสดงโดยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ซึ่งความสามารถในการทำกำไรที่ดีจะมีการจัดสรรผลกำไร เพื่อสวัสดิการของผู้ถือหุ้นในรูปแบบการจ่ายเงินปันผลและผลตอบแทนที่ได้รับ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้เพิ่มจำนวนปีสำหรับข้อมูลที่ศึกษาเพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์และแยกทดสอบในแต่ละหมวดของการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษี เพื่อให้ทราบว่าหลักเกณฑ์ในหมวดใดของการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก ผศ.ดร.อรวรรณ เชื้อเมืองพาน และ ผศ.ภัทรา เตชะธนเศรษฐ์ ที่ให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์กับการวิจัยฉบับนี้เป็นอย่างมาก ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.หทัยรัตน์ ควรวุฒิ คณบดีคณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่กรุณาให้การสนับสนุน ในส่วนของทุน การจัดทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กุลยา จันทะเดช. “หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2560,” *วิชาชีพบัญชี*. 14, 41 (มีนาคม 2560): 4-10.
- สุชาดา ศรีสกลกิจ. *ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100*. วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.
- สุเมธ ศิริคุณโชติ และคณะ. *การภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์, 2561.
- สัตยา ตันจันทรพงศ์. “อิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่ดีต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย,” *วิชาชีพบัญชี*. 10, 28 (สิงหาคม 2557): 5-18.
- ธัญพร ตันติยวงศ์. *การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีและความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ: หลักฐานเชิงประจักษ์จากประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัญชีดุสิตบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- Chen, K.Y., R.J.Eder and Y.M. Hsieh. “Corporate Governance and Earnings Management: The Implications of Corporate Governance Best-Practice Principles for Taiwanese Listed Companies,” *Journal of Contemporary Accounting & Economics*. 3, 2 (July 2007): 73–105
- Dyreg, Hanlon M. and E.L. Maydew. “Long-Run Corporate Tax avoidance,” *The Accounting Review*. 83, 1 (January 2008): 61-82.
- Gupta, S. and K. Newberry. Determinants of the Variability in Corporate Effective Tax Rates: *Evidence from Longitudinal Data*. 1 (August 1997): 70-95
- Gravelle, J. G. “International corporate tax rate comparisons and policy implications,” *Congressional Research Service (CRS) Report*. (January 2014): 1-35
- Kim, K.A. and Limpaphayom. “Taxes and Firm Size in Pacific-Basin Emerging Economies,” *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*. 7, 1 (October 1998): 47- 68.
- Minnick, K. and T. Nonga, “Do corporate governance characteristics influence tax management?,” *Journal of corporate finance*. 16, 5 (April 2010): 703-718.
- Omer, T. C., K. H. Molloy and D. S. Ziebart. “An Investigation of the Firm Size Effective Tax Rate Relation in the 1980s,” *Journal of Accounting, Auditing & Finance*. 8, 2 (January 1993): 167–182.
- Richardson, G. and R. Lanis. “Determinants of the variability in corporate effective tax rates and tax reform: Evidence from Australia,” *Journal of Accounting and Public Policy*. 26, 6 (July 2007): 689–704.